

A KELER Zrt. Kockázatkezelési politikája, alapelvei és céljai, illetve eszköz-forrás stratégiája

A file megnevezése:	3-19 A KELER kockázatkezelési politikája, alapelvei és céljai, illetve eszköz-forrás stratégiája_v4.6.docx
Felelős szervezeti egység:	KELER KKO
Szabályzat száma	3-19
Hatálybalépés dátuma:	2020. október 1.
Igazgatóság elfogadta:	6/2020/10. számú határozatával
Felülvizsgálat időpontja:	2020. augusztus

Tartalomjegyzék

1. Általános rész.....	3
1.1. A szabályzat célja.....	3
1.2. Felülvizsgálat időpontja	3
1.3. A politika hatálya	3
1.4. Hivatkozások	3
1.5. Hatályon kívül kerülő szabályzat	4
1.6. Verziókövetés.....	4
1.7. A szabályzatban használt rövidítések	4
1.8. A szabályzatban használt fogalmak	5
2. Bevezető	5
3. Kockázatvállalás és a kockázatkezelés szerepe	6
4. A KELER eszköz-forrás irányelvei, stratégiája	6
5. Főbb kockázattípusok.....	8
5.1. Befektetési kockázat.....	8
5.1.1. Hitel- és partnerkockázat	8
5.1.1.1. Treasury ügyletek hitel- és partnerkockázata	8
5.1.1.2. CSD linkek és számlavezető intézmények hitelkockázata.....	9
5.1.1.3. Részesedések hitelkockázata	9
5.1.1.4. Napközbeni hitelkockázat	9
5.1.1.5. Mérlegen kívüli kitettségek hitelkockázata.....	10
5.1.1.6. Hitelezés koncentrációs kockázata	10
5.1.1.7. Országkockázat	10
5.1.2. Piaci kockázat	10
5.1.2.1. Forint kamatkockázat	10
5.1.2.2. Devizaárfolyam-kockázat	11
5.1.2.3. Kamat- és árfolyam koncentrációs kockázat	12
5.1.2.4. Likviditási és finanszírozási kockázat	12
5.1.2.5. Napközbeni likviditási kockázat	12
5.1.2.6. Részesedések piaci kockázata	12
5.2. Működési, jogi, letéti kockázat	13
5.3. Általános üzleti kockázat (makrokörnyezet, a gazdasági ciklus változása).....	13

5.4. Felszámolás vagy szerkezetátalakítás kockázata	14
5.5. Megfelelési kockázat	14
6. Helyreállítási terv.....	14

1. Általános rész

1.1. A szabályzat célja

Jelen szabályzat célja a KELER tevékenységének, kockázatainak és kockázatkezelésének magas szintű bemutatása, valamint eszköz-forrás stratégiájának rögzítése.

1.2. Felülvizsgálat időpontja

A megelőző felülvizsgálatot követő 12 hónapon belül, illetve minden lényeges változás esetén.

1.3. A politika hatálya

Tárgyi hatálya: Kiterjed a KELER által vállalt kockázatokra, kockázatkezelési alapelvekre.

Alanyi hatálya: A szabályzat alanyi hatálya kiterjed a KELER kockázatvállalási folyamatában érintett munkavállalóira.

1.4. Hivatkozások

Kapcsolódó szabályozó iratok:

- 3-04 A KELER Kockázatvállalási szabályzata
- 3-11 A KELER Befektetési szabályzata
- 3-12 A KELER Szabályzata a rendkívüli likviditási helyzetek kezelésére
- 3-15 A KELER Szervezeti és működési szabályzat
- 3-18 A KELER Helyreállítási terve
- 4-07 A KELER Eszköz-Forrás gazdálkodási szabályzata
- 4-22 A KELER Ügyfél- és partnerminősítési szabályzata
- 4-30 A KELER Likviditáskezelési szabályzata
- 4-36 A KELER Limitrendszer szabályzata
- 6-26 A KELER Csoport Működési kockázatkezelési és KRI szabályzata
- a mindenkor hatályos KELER vezérigazgatói utasítás a kockázatkezelési feladatokról

Jogszabályi hivatkozások:

- Az Európai Parlament és a Tanács 909/2014/EU rendelete az Európai Unión belüli értékpapír-kiegyenlítés javításáról és a központi értéktárakról, valamint a 98/26/EK és a 2014/65/EU irányelv, valamint a 236/2012/EU rendelet módosításáról (CSDR)
- A Bizottság (EU) 2017/390 felhatalmazáson alapuló rendelete (2016. november 11.) a 909/2014/EU európai parlamenti és tanácsi rendeletnek a banki jellegű kiegészítő szolgáltatásokat nyújtó központi értéktárakra és kijelölt hitelintézetekre vonatkozó egyes prudenciális követelményekről szóló szabályozástechnikai standardok tekintetében történő kiegészítéséről (EBA RTS)

- A Bizottság (EU) 2017/392 felhatalmazáson alapuló rendelete (2016. november 11.) a 909/2014/EU európai parlamenti és tanácsi rendeletnek a központi értéktárakra vonatkozó engedélyezési, felügyeleti és működési követelményekről szóló szabályozástechnikai standardok tekintetében történő kiegészítéséről (ESMA RTS)
- Az Európai Parlament és a Tanács 575/2013/EU rendelete a hitelintézetekre és befektetési vállalkozásokra vonatkozó prudenciális követelményekről és a 648/2012/EU rendelet módosításáról (CRR)
- 2013. évi CCXXXVII. törvény a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról (Hpt.)
- a tőkepiacról szóló 2001. évi CXX. törvény (Tpt.)
- A tőke megfelelés belső értékelési folyamata (ICAAP), a likviditás megfelelőségének belső értékelési folyamata (ILAAP) és felügyeleti felülvizsgálatuk, valamint az üzleti modell elemzés (BMA) - Módszertani kézikönyv a felügyelt intézmények részére (ICAAP-ILAAP kézikönyv)
- A Magyar Nemzeti Bank 15/2019. (VII.09.) számú ajánlása a hitelkockázat méréséről, kezeléséről és kontrolljáról

1.5. Hatályon kívül kerülő szabályzat

Nincs.

1.6. Verziókövetés

Jelen szabályzat verzió száma: v4.6.

Előző szabályzat verzió száma: v4.5.

Előző szabályzat hatályba lépésének dátuma: 2020.02.03.

1.7. A szabályzatban használt rövidítések

ANNA	Association of National Numbering Agencies
BMA	Business Model Analysis (üzleti modell elemzés)
CSD	Central Securities Depository (központi értéktár)
EBA	European Banking Authority (Európai Bankhatóság)
EFB	KELER Eszköz-Forrás Bizottság
ESMA	European Securities and Markets Authority (Európai Értékpapírpiaci hatóság)
EU	Európai Unió
ICAAP	Internal Capital Adequacy Assessment Process (tőke megfelelés belső értékelési folyamata)
ILAAP	Internal Liquidity Adequacy Assessment Process (likviditás megfelelőségének belső értékelési folyamata)
KB	Kockázatkezelési Bizottság

KELER	KELER Központi Értéktár Zrt.
KELER KO	KELER Kontrolling Csoport
KELER KSZF	KELER KSZF Központi Szerződő Fél Zrt.
KELER KKO	KELER Kockázatkezelési Osztály
KELER TRE	KELER Treasury Csoport
MNB	Magyar Nemzeti Bank
VaR	Value at Risk (Kockázatosított érték)
Vezérigazgatói utasítás	KELER vezérigazgatói utasítás a kockázatkezelési feladatokról

1.8. A szabályzatban használt fogalmak

Szavatoló tőke: 3-04 A KELER Kockázatvállalási szabályzatban meghatározott fogalom.

2. Bevezető

A KELER a CSDR hatálya alá tartozó központi értéktár, mely az alapvető szolgáltatásokon túl nem banki és banki jellegű kiegészítő szolgáltatásokat is nyújt, így a Tpt. mellett a Hpt. és a CRR hatálya alá is tartozó intézmény. A tőkepiacon betöltött szerepe és helyzete speciális, ebből adódóan a felmerülő kockázatok is speciálisak, amely érvényesül a KELER belső szabályozásában.

A jogszabályok és az ajánlások több helyen is hangsúlyozzák a kockázatvállalási politika, eszköz-forrás irányelvek és stratégia megalkotásának fontosságát a különböző releváns kockázati típusok tekintetében. Az általános kockázatvállalási politikát, az eszköz-forrás irányelveket és a kockázati stratégiát a KELER Igazgatósága fogadja el jelen szabályzat és a 3-04 A KELER Kockázatvállalási szabályzatának elfogadásával, melyekben rögzítésre kerül, hogy a KELER, az egyes főbb kockázati típusokat tekintve milyen típusú és milyen mértékű kockázat vállalására törekszik.

A Hpt. 108 § (1) kötelezően előírja, hogy: „A hitelintézet irányítási jogkörrel rendelkező vezető testülete jóváhagyja, rendszeresen felülvizsgálja és értékeli a szervezeten belüli feladatok elkülönítésére, az összeférhetetlenség megelőzésére, a kockázatok vállalására, mérésére, kezelésére, nyomon követésére és mérséklésére vonatkozó stratégiákat és szabályzatokat, amely kiterjed a makrokörnyezet és a gazdasági ciklus állapotának változásából eredő kockázatra is.” Az irányítási jogkörrel rendelkező vezető testület felelős a meghatározott stratégiák és szabályzatok végrehajtásáért, valamint a hitelintézet kockázatvállalásaiért.

Jelen dokumentum tartalmát tekintve a KELER kockázatkezelési politikájának és eszköz-forrás stratégiájának felel meg. Formailag alapelveket és célokat tartalmazó legmagasabb szintű szabályozó irat. A kockázati stratégiát jelen dokumentum és a 3-04 A KELER Kockázatvállalási szabályzata együtt tartalmazza.

Jelen kockázatkezelési politikát általánossá teszi, hogy foglalkozik a KELER esetében felmerülő legfontosabb kockázattípusokkal, úgy mint:

- befektetési kockázat (hitel-, partner- és piaci kockázatok együttesen),
- működési, jogi, letéti kockázat,
- általános üzleti kockázat,
- felszámolás vagy szerkezetátalakítás kockázata,
- megfelelési kockázat.

A főbb kockázat típusokon belül kizárólag a legjelentősebbek kerülnek tárgyalásra és a szabályzat nem foglalkozik a főbb kockázat típusokon túl megjelenő kockázatokkal. A KELER kockázatainak teljes körű listáját a 3-04 A KELER Kockázatvállalási szabályzata tartalmazza, megjelölve azok kezelésének módját is.

3. Kockázatvállalás és a kockázatkezelés szerepe

A KELER tudatosan vállal bizonyos kockázatokat az általa nyújtott alapvető szolgáltatásaival kapcsolatban. A kockázatvállalás a KELER alaptevékenységének szerves része. A kockázatkezelés célja ennek megfelelően nem a kockázatok minimalizálása, hanem annak biztosítása, hogy a KELER tevékenységében rejlő kockázatait megfelelően azonosítsa, mérje, kezelje és meghatározott keretek között tartsa annak érdekében, hogy a keletkezett kockázatok mértéke ne veszélyeztesse a folyamatos működést.

Az alapvető szolgáltatásokban rejlő kockázatok mellett a KELER további kockázatokat vállal nem banki és banki jellegű kiegészítő szolgáltatásai tekintetében és az eredményes pénzügyi tevékenység érdekében. Más kockázatok pedig a KELER általános működésének velejárói (pl. működési kockázat, általános üzleti kockázat, felszámolás vagy szerkezetátalakítás kockázata, megfelelési kockázat).

A jogszabályi követelményeknek megfelelően, évente legalább egy alkalommal előterjesztés formájában átfogó kockázatelemzést kell készíteni az Igazgatóság számára, abból a célból, hogy mint irányítási jogkörrel rendelkező vezető testület áttekintse a KELER kockázati profiljában bekövetkezett esetleges változásokat, ez alapján kezdeményezze vagy elfogadja a kockázatkezelési alapelvekben, módszertanokban szükséges módosításokat.

4. A KELER eszköz-forrás irányelvi, stratégiája

A KELER-ben az eszköz-forrás gazdálkodással kapcsolatos legfelsőbb szintű keretet az Igazgatóság határozza meg a 3-11 Befektetési szabályzat és a 3-04 Kockázatvállalási szabályzat elfogadásával. Utóbbi tartalmazza az igazgatósági treasury limitrendszer alapelveit. Az eszköz-forrás gazdálkodással kapcsolatos döntésekért az EFB felelős, mely testület működését a 3-15 A KELER Szervezeti és működési szabályzata, valamint a 4-07 A KELER Eszköz-Forrás gazdálkodási szabályzata határozza meg. Az EFB többek között rendszeresen áttekinti a mérlegszerkezetet, a külső környezet változásait, és reagál azokra. Figyelemmel kíséri a KELER deviza és kamatláb pozícióit, a főbb állományok változásait, azok hozamait, likviditását, koncentrációját és mindezek eredményhatását. Az EFB az állományok, bevételek és kiadások alakulását a tervezettel összeveti, valamint véleményezi az összes eszköz-forrás gazdálkodásra vonatkozó politikát, szabályzatot.

A treasury pozíciók figyelemmel kíséréseért, a piaci kockázatok felismeréséért, méréséért, kezeléséért és nyomon követéséért a KELER KKO felel. A KELER KKO rendszeresen tájékoztatja a KELER kockázatkezelési vezetőt a KELER által vállalt kockázatokról és lehetséges veszélyekről. A KELER kockázatkezelési vezető rendszeresen beszámol az EFB és az Igazgatóság felé a kockázatok alakulásáról. A treasury tevékenység eredményét a KELER KO méri.

Az eszköz-forrás stratégia négy fő kockázattípusra terjed ki:

- treasury tevékenységgel összefüggő hitel- és partnerkockázat,
- kamatkockázat,
- devizaárfolyam-kockázat,
- likviditási és finanszírozási kockázat.

A törvényi korlátozások és az ebből adódó konzervatív befektetési politika (lásd 3-11 A KELER Befektetési szabályzata, 3-04 A KELER Kockázatvállalási szabályzata) meghatározza a fő irányokat, melyek minden kockázat esetében elsődlegesen a működés és a törvényi kötelezettségek teljesítésének zavartalanságát jelentik. Az egyes kockázatok esetében az alábbi folyamatok és módszerek garantálják azok alacsony szinten tartását:

- A KELER a **treasury tevékenységgel összefüggő hitel- és partnerkockázatok** korlátozását a partnerek körének jogszabályi szűkítésén túlmenően a partnerminősítés, a napi figyelési rendszer, valamint a limitrendszer átfogóan biztosítja.
- A KELER a **kamatkockázat** menedzselésére kamatérzékenységi limitet és a duration bizonyos sávban tartását alkalmazza. A kamatkockázat mérése, figyelése napi szinten megvalósul. A kamatkockázatokra vonatkozóan rendszeresen készülnek érzékenység vizsgálatok és stressz tesztek.
- A KELER számára **devizaárfolyam kockázatot** csak saját tulajdonú devizái hordoznak, a KELER számláin elhelyezett ügyfelektől származó devizák devizaárfolyam kockázatát nem a KELER viseli. A saját tulajdonú állomány árfolyamkockázatának mérése és figyelemmel kísérése a KELER KKO feladata, akinek rendszeres riportolási kötelezettsége van a KELER kockázatkezelési vezető és az EFB felé. A devizaárfolyamokra vonatkozóan rendszeresen készül érzékenység vizsgálat és stressz teszt.
- A **likviditáskezeléssel** összefüggő rendszeres feladatok a KELER TRE hatáskörébe tartoznak, melyeket a 4-30 A KELER Likviditáskezelési belső szabályzat tartalmaz. Likviditási válság kezelésére a KELER TRE vészhelyzeti tervet dolgozott ki és tart karban (3-12 A KELER Rendkívüli likviditási helyzetek kezelésére vonatkozó szabályzata). A likviditási kockázatok korlátozása limiteken keresztül is megvalósul, ezek napi monitoringja a KELER KKO feladatai közé tartozik. A fentiekén túl rendszeresen készülnek stressz tesztek és stressz szcenáriók a likviditási kockázatokból eredő veszteség meghatározására.

A szabályzatban a továbbiakban a főbb kockázattípusok kerülnek bemutatásra.

5. Főbb kockázattípusok

5.1. Befektetési kockázat

5.1.1. Hitel- és partnerkockázat

A KELER klasszikus banki (ügyfél) hitelezést nem végez, ennek ellenére szerződéses partnerei révén vállal hitel- és partnerkockázatot.

Hitelkockázatok körébe sorolunk minden olyan kockázati típust, amelynek keretében a KELER-rel szerződéses kapcsolatban álló felek (pl. szolgáltatást igénybe vevő ügyfelek) gazdasági tevékenységük (ideértve ügyleteik teljesítését is) tekintetében hitel-, pénzügyi teljesítésből fakadó fizetési kötelezettségüket nem tudják a szerződési feltételeknek megfelelően teljesíteni, melynek révén a KELER-nek vesztesége keletkezhet, ideértve a KELER és a KELER KSZF között létrejött ügyletek kockázatát is. A hitelkockázatok egyik kiemelt forrása a CSDR melléklet C. szakasz b) alapján, kizárólag a KELER KSZF-nek nyújtott napközbeni hitelkeret (intraday kockázat).

A KELER KKO rendszeresen minősíti a KELER partnereit objektív és szubjektív szempontok szerint és folyamatosan monitorozza, hogy partnerei nem kerültek-e fizetést korlátozó jogi eljárás alá (csődfigyelés).

5.1.1.1. Treasury ügyletek hitel- és partnerkockázata

A KELER számára jelentős hitel- és/vagy partnerkockázatot hordozó partnerek egyik csoportját a treasury partnerek alkotják. A KELER treasury tevékenysége (likviditáskezelés és befektetés) keretében értékpapír adás-vételi, bankközi (ideértve a bankközi kihelyezéseket, a hitelfelveteleket és a repó ügyleteket) és korlátozottan deviza konverziós ügyleteket köt. A KELER treasury tevékenységében rejlő kockázatok korlátozását a partnerek körének jogszabályon alapuló szűkítésén túlmenően a partnerminősítés, a napi figyelési rendszer, valamint a limitrendszer átfogóan biztosítja. Ide vonatkozó korlátozás a CSDR 46. cikk, mely alapján a központi értéktárnak a pénzeszközait és pénzügyi eszközeit a központi bankoknál, engedélyezett hitelintézeteknél vagy engedélyezett központi értéktáraknál kell elhelyeznie.

A partnerminősítési módszertan és az arra épülő limitrendszer az EFB által elfogadottak alapján működik, melyet részletesen a 4-36 A KELER Limitrendszer szabályzata és a 4-22 A KELER Ügyfél- és partnerminősítési szabályzata tartalmaz. Az alapelveket az Igazgatóság határozza meg a 3-04 A KELER kockázatvállalási szabályzatának elfogadásával. A minősítési módszer eredményéről és az igazgatósági treasury limitekről az Igazgatóság rendszeresen kap tájékoztatást¹.

Az éves minősítés alapját az auditált (könyvvizsgálói záradékkal, jelentéssel ellátott) mérleg és eredmény-kimutatás adatok képezik kiegészülve más nyilvánosan elérhető adatokkal (például

¹ Az éves treasury limitrendszer felülvizsgálata tájékoztatóban.

nyilvánosságra hozatal). Az éves minősítésből készített előterjesztés alapján az EFB határozza meg az egyes partnerek minősítési kategóriáját, ami egyértelműen meghatározza a partnerlimitek nagyságát. A minősítések közötti időben a treasury partnerek tevékenységét folyamatosan nyomon kell követni.

5.1.1.2. CSD linkek és számlavezető intézmények hitelkockázata

A KELER főleg a nemzetközi ügyletek (Cross Border ügyletek) teljesítésében való részvétel okán több típusú intézménnyel is kapcsolatban van, amelyekkel szemben kitettsége is keletkezik. A KELER a nemzetközi értékpapír ügyletek teljesítése érdekében CSD linkeket épít, illetve az ügyletek pénzoldalának teljesítésére külföldi intézményeknél nyit devizaszámlát.

A CSD linkek és számlavezető intézmények kiválasztásakor fő szempont a megbízható és stabil háttér, valamint a jó hírnév. A minősítések során a szokásos adatokon túlmenően a szükséges esetekben a partnerértékelési kérdőív eredménye és az intézmény székhelye szerinti ország külső hitelminősítése is figyelembevételre kerül.

5.1.1.3. Részesedések hitelkockázata

A KELER minősített befolyással (99,81%) rendelkezik a KELER KSZF-ben, ami a CSDR 46. cikk (4) alapján teljes mértékben levonásra kerül a KELER szavatoló tőkéjéből. Ez tőke megfelelési szempontból a legprudensebb kezelése a kitettségnek. (A KELER KSZF-ben ezen befektetés összegét lényegesen meghaladó fedezetlenség is keletkezhet elvileg, amelyért jogi értelemben a KELER nem köteles helytállni.) A KELER KSZF mellett a KELER minimális részesedéssel bír az ANNA értékpapír kódkiadó szervezetek nemzetközi szervezetében, ami szintén levonásra kerül a szavatoló tőkéből.

A KELER KSZF-fel szembeni közvetlen kockázatokra a KELER is figyelmet fordít. A KELER KSZF-hez kötődő kockázatokat rendszeresen (évente egyszer az éves átfogó kockázati elemzés keretén belül és egyszer a rendszeres éves minősítés során) vizsgálni kell.

5.1.1.4. Napközbeni hitelkockázat

A KELER a KELER KSZF-nek teljes fedezettség mellett nyújt napközbeni hitelkeretet. A napközbeni hitelkeret célja a KELER KSZF által elszámolt ügyletek kiegyenlítésének zavartalan lebonyolításának elősegítése.

A nyújtott hitelkeret kapcsán napközbeni hitelkockázat keletkezik, minek kezelése folyamatos monitoring mellett egyedileg valósul meg.

A KELER KKO a CSD linkekre és számlavezető intézményekre is napi szinten méri és figyelemmel kíséri a napközbeni állományok változásából adódó hitelkockázati kitettségek alakulását.²

² A CSDR engedély megszerzését követően.

5.1.1.5. Mérlegen kívüli kitettségek hitelkockázata

A KELER a napközbeni hitelkeret mellett külön megállapodás alapján tagi hitelkeretet tart fent a KELER KSZF részére. A hitelnyújtás célja a KELER KSZF gazdálkodása során felmerült likviditási nehézségek áthidalása. A hitelkeretek kezelése számviteli szempontból mérlegen kívül történik. A mérlegen kívüli tételek mérlegelésére vonatkozó szabályokat a CRR tartalmazza.

5.1.1.6. Hitelezés koncentrációs kockázata

A hitelkockázatok koncentrációja az egyes ügyfelekkel és partnerekkel szembeni olyan követelés-eloszlást jelenti, amikor az ügyfelek/partnerek viszonylag kisszámú csoportjának vagy nagyobb csoportjának közös okra/okokra visszavezethető nem-teljesítése veszélyezteti az intézmény üzletszerű (szokásos és elvárható jövedelmezőségű folyamatos) működését.

A KELER az alábbi területeken azonosított releváns hitelezési koncentrációs kockázatot:

- bankközi treasury műveletekben szereplő partnerek koncentrációja,
- befektetések koncentrációja,
- CSD linkekkel és számlavezető intézményekkel szembeni kitettségek koncentrációja és ebből adódóan országgockázati koncentráció,
- a KELER KSZF-fel szembeni kitettségek koncentrációja.

5.1.1.7. Országgockázat

A KELER-nek külföldi partnerekkel szembeni kitettsége leginkább a nemzetközi ügyletek teljesítésében való részvétel okán (Cross Border ügyletek) keletkezik.

A KELER folyamatosan figyelemmel kíséri országgockázati kitettségeinek alakulását és szükség esetén tőkekövetelményt képez.

5.1.2. Piaci kockázat

A piaci kockázatot a piaci árak mozgásából eredő, a KELER-t érintő veszteségek kockázata jelenti. A piaci kockázat a kamatozó eszközökhöz, részvényekhez, indexekhez kapcsolódó kockázatokat jelent, illetve devizaárfolyam kockázatot és árukockázatot tartalmazhat. A KELER ezek közül kizárólag kamatkockázatot és korlátozott mértékben devizaárfolyam kockázatot fut.

5.1.2.1. Forint kamatkockázat

A KELER (pénzügyi) eszközeinek és forrásainak számottevő hányada hordoz forint kamatkockázatot. A kamatláb kockázat a piaci kamatláb változásának az intézmény pénzügyi helyzetére, kamateredményére gyakorolt lehetséges kedvezőtlen hatása. A kamatláb kockázat forrásai, fajtái a KELER-ben:

- Újraárazási (átárazódási) kockázat: abból adódik, hogy az eszközök és források lejárat szerkezete és árazási periódusa is eltér, vagyis a kamatlábak időbeli változása és a cash-flow-k időbeli változása közötti eltérés okozza.

- Hozamgörbe kockázat: a hozamgörbe alakjának és meredekségének változásából származó kockázat, vagyis ugyanazon termék, vagy piac vonatkozásában az egyes lejáratú tartományokban a kamatlábak közötti kapcsolatok megváltozása okozza.

A KELER sajátos eszköz-forrás struktúrával rendelkezik. A forrásállomány összetétele nagyrészt adottság, a források saját tőkén túli részét túlnyomórészt a szolgáltató tevékenységekhez kapcsolódó idegen források képezik (ugyanakkor fennáll a lehetőség bankközi piaci forrásbevonásra is). A forrásoldali ügyfélállományok kamatának meghatározása a KELER számára autonóm, az eszközök összetételének meghatározása a jogszabályi korlátok mellett valósulhat meg, de a kamatok itt a piac határozza meg.

Az eszközök köre jogszabály által meghatározott, ezen belül azonban likviditási, jövedelmezőségi és kockázatkezelési szempontok figyelembe vétele mellett szabadon alakítható.

A kamatkockázatok mérése, kezelése és jelentése az EFB által elfogadottak alapján történik, melyet részletesen a 4-36 A KELER Limitrendszer szabályzata és a Vezérigazgatói utasítás tartalmaz. Az alapelveket az Igazgatóság határozza meg a 3-04 A KELER kockázatvállalási szabályzatának elfogadásával. A módszer működéséről az Igazgatóság rendszeresen kap tájékoztatást³. A kamatkockázat kezelése egyrészt napi mérést, limitfigyelést, riportolást, másrészt időszakos (negyedéves) érzékenység vizsgálatok és stressz tesztek végzését jelenti.

5.1.2.2. Devizaárfolyam-kockázat

A KELER devizában denominált saját tulajdonú eszközei devizaárfolyam-kockázatot hordoznak, ugyanakkor az ügyfelek - kereskedési célokat szolgáló - KELER számlákon nyilvántartott devizaeszközei a KELER számára nem hordoznak devizaárfolyam-kockázatot.

A KELER nostro devizaszámla egyenlegeit a saját tulajdonú állományon túl a szolgáltatásait igénybe vevő ügyfelek üzleti aktivitása is meghatározza, ezért üzletmenetéből fakadóan nincs befolyása a nostro devizapozíciójára, ugyanakkor devizaárfolyam-kockázatból eredő potenciális veszteség mértékét a saját állományát tekintve ismernie kell.

A kockázatmérésre használt eszköz a napi saját tulajdonú, nettó nyitott devizapozíció kockázatos értékének számítása. A napi számítást kiegészíti a negyedévente elkészítendő érzékenység vizsgálat, a devizaárfolyam-kockázat napi VaR értékek historikus alakulásának elemzése, valamint rendkívüli esetekben (például extrém árfolyamváltozás esetén) a KELER kockázatkezelési vezető és az EFB részére külön elemzés elkészítése.

A KELER saját tulajdonú devizaállománya kizárólag gazdálkodási célokat, a rendszer résztvevők értékpapír kiegyenlítéseihez kapcsolódó deviza konverzióinak végrehajtását, az értékpapírokhoz kapcsolódó vagyoni/tulajdoni jogok (pl. kamat, osztalék, stb.) érvényesítéséhez kapcsolódó konverziós szolgáltatások biztosítását, valamint a KELER KSZF devizaigényének teljesítését

³ Az éves átfogó kockázati elemzésben.

szolgálja. A KELER TRE devizakonverziós ügyleteket kizárólag a fenti célokból köthet. A treasury árfolyamspekulációs céllal nem köt devizakonverziós ügyleteket.

A KELER TRE a deviza nettó nyitott pozíciót érdemben módosító ügyleteket az EFB külön engedélye nélkül nem köthet, így a devizaárfolyam-kockázatra gyakorolt hatása elhanyagolható mértékű.

5.1.2.3. Kamat- és árfolyam koncentrációs kockázat

A KELER kamat- és árfolyam kockázatot hordozó eszközeihez tartozó kockázatok korrelálhatnak egymással (pl.: a KELER által birtokolt különböző állampapírok árai bizonyos szinten együttmozognak). Az eszköz oldal állampapír koncentrátságának negatív hatása valószínűleg csak stressz-környezetben jelentkezne, normál körülmények között a hatás elhanyagolható. A KELER rendszeresen felméri különböző kvantitatív eszközökkel (érzékenységvizsgálatok, stressz-tesztek), hogy a könyveiben milyen mértékű a koncentráció.

5.1.2.4. Likviditási és finanszírozási kockázat

A KELER speciális tevékenysége, ezen belül a teljesítések zavartalan lebonyolíthatóságának biztosítása szükségessé teszi, hogy mindenkor gyorsan mobilizálható, likvid eszközökkel rendelkezzen. Részben az előbbi követelményből adódóan a KELER által tartható eszközök köre már a jogszabályok által is szigorúan szabályozott. A jogszabályi kötöttségeken túl a KELER az általa tartott pénzügyi eszközök kiválasztásánál arra törekszik, hogy azokat szükség esetén gyorsan értékesíthesse, illetve napon belüli likviditást is teremthessen általuk. A likviditási kockázat szempontjából szintén kiemelt szerep jut a KELER KSZF-fel fennálló kapcsolatnak a nyújtott hitelkeretből eredően.

5.1.2.5. Napközbeni likviditási kockázat

A KELER az 5.1.1.4. fejezetben (Napközbeni hitelkockázat) leírtak szerint nyújt napközbeni hitelkeretet a KELER KSZF-nek.

A nyújtott hitelkeret kapcsán napközbeni likviditási kockázat is keletkezik, aminek kezelése folyamatos monitoring mellett egyedileg valósul meg.

5.1.2.6. Részesedések piaci kockázata

A KELER a KELER KSZF-ben lévő részesedésén keresztül korlátozott mértékig, közvetve részesedik a KELER KSZF-et érintő piaci kockázatokból.

A KELER KSZF a tevékenységével összefüggésben összetett kockázatkezelést, garanciarendszert működtet. Klíringtagi és energiapiaci alkíring tagi nemteljesítés esetén végső esetben azonban a KELER KSZF-nek fel kell használnia saját tőkéjét, ami javarészt a KELER-től származik.

A KELER-nek rendszeresen vizsgálnia kell a részesedésből eredő közvetlen kockázatokat is.

5.2. Működési, jogi, letéti kockázat

A működési kockázat a nem megfelelő vagy rosszul működő belső folyamatokból és rendszerekből, személyek nem megfelelő feladatellátásából vagy külső eseményekből eredő veszteség kockázata, amely magában foglalja a jogi kockázatot is (CRR 4. cikk 52.). Az ICAAP-ILAAP kézikönyvnek megfelelően a KELER Csoport a működési kockázatok között vizsgálja, kezeli a jogi és a reputációs kockázatokat is.

A KELER Csoport a pénz- és tőkepiaci rendszerben betöltött jelentős szerepéből fakadóan kiemelten kitett a működési kockázatoknak. A KELER IT és a KELER BIM területek munkáján felül a működési kockázatkezelési keretrendszer kiterjed minden működési hibából eredő veszteségre, vagy majdnem veszteséget okozó eseményre.

A működési kockázatok mérését, számszerűsítését és kezelését a 6-26 A KELER Csoport Működési kockázatkezelési és KRI szabályzata tárgyalja. A működési kockázatok kezelése csoport szinten (KELER és KELER KSZF együttes szabályozás) valósul meg.

A KELER Csoport minden osztályán kijelölésre került egy működési kockázatkezelési kapcsolattartó, akinek a feladata a tudomására jutott veszteségesemények, illetve a területe által gyűjtött kulcskockázati indikátorok⁴ továbbítása a működési kockázatkezelési munkatárs felé. A kapcsolattartók rendszere mellett a KB rendszeres ülésein javaslatokat fogalmaz meg a működési kockázatkezeléshez kapcsolódóan és nyomon követi a korábbi intézkedések végrehajtását. A KB felé a működési kockázatkezelési munkatárs negyedéves rendszerességgel beszámol.

A KB munkájáról és a működési kockázatokról a KELER Ügyvezetősége, Igazgatósága, valamint a KELER és a KELER KSZF Felügyelő Bizottsága is rendszeresen kap tájékoztatást.

5.3. Általános üzleti kockázat (makrokörnyezet, a gazdasági ciklus változása)

A KELER gazdálkodását más társaságokhoz hasonlóan jelentősen befolyásolják a makrokörnyezeti hatások. Elsősorban a gazdálkodás pénzügyi tervezésénél és a tervek visszamérésénél kell figyelembe venni az egyes makromutatók, ezen belül az infláció és a kamatok, hozamok várható és tényleges alakulását. A kockázatok felmérése és meghatározása a stratégia készítésének keretein belül történik, az üzleti tervek több feltételezett scenárió mentén történő elkészítésével.

Az üzleti kockázat nyomon követése és jelentése a KELER KO feladata. Ezen belül rendszeresen megtörténik a stratégiában szereplő üzleti tervek visszamérése és az eredmények jelentése az Ügyvezetőség felé, továbbá a költségek és bevételek alakulásáról az Ügyvezetőség szintén rendszeresen kap tájékoztatást.

⁴ A kulcskockázati indikátor (KRI) olyan kockázatokkal szorosan együttmozgó mutató, amely segítségével a kockázati kitétség változásai nyomon követhetőek. A KRI-k rendszeres időközönként értékelésre kerülnek, a KB az aktuális és időbeli alakulásukat folyamatosan nyomon követi, szükség esetén kockázatcsökkentő javaslatokat fogalmaz meg.

5.4. Felszámolás vagy szerkezetátalakítás kockázata

Szerkezetátalakítás abban az esetben képzelhető el, ha a KELER nem tud új tőkét bevonni a CSDR 47. cikkének (1) bekezdésében meghatározott követelményeknek való megfeleléshez, de az értékpapír kiegyenlítési rendszert továbbra is képes működtetni a CSDR mellékletének A. szakaszának 3. pontjában említettek szerint és képes legalább még egy a CSDR mellékletének A. szakaszában felsorolt alapvető szolgáltatás nyújtására. Szerkezetátalakításnak tekinthető az az eset is, amikor a KELER CSDR engedélyének egy része (a CSDR 20. cikk (4) bekezdése alapján) visszavonásra kerül.

Amennyiben a KELER nem tud új tőkét bevonni a CSDR 47. cikkének (1) bekezdésében meghatározott követelményeknek való megfeleléshez, és a KELER képtelen lenne arra, hogy megfeleljen a CSDR 2. cikke 1. pontjában meghatározott központi értéktár fogalmának, akkor az a KELER műveleteinek felszámolását jelenti. Felszámolásnak tekinthető a CSDR 20. cikke alapján a KELER teljes engedélyének visszavonása is.

A KELER pótlólagos tőkeemelés esetén követendő eljárásait, valamint a műveletei és szolgáltatásai rendezett felszámolásának vagy szerkezetátalakításának tervét a 3-18 A KELER Helyreállítási terve tartalmazza.

5.5. Megfelelési kockázat

A KELER működése jogszabályokkal (pl.: CSDR, CRR, Tpt., Hpt.) és azokat kiegészítő technikai sztenderdekkel, ajánlásokkal és kézikönyvekkel jelentősen körülhatárolt. A jogszabályoknak és az egyéb előírásoknak történő megfelelés folyamatos biztosítása érdekében a KELER Megfelelés ellenőrzési funkciót alakított ki.

A Megfelelés ellenőrzési funkció biztosítja az uniós és hazai jogszabályoknak, elvi iránymutatásoknak, hatósági ajánlásoknak, szakmai sztenderdeknek való megfelelést, továbbá elősegíti a belső szabályzatokban lefektetett elvek és előírások konzisztenciáját. Megfelelési kockázat alatt ezeket az eltéréseket értjük.

6. Helyreállítási terv

A KELER Helyreállítási terve határozza meg azon eszközöket és eljárásokat, amelyekkel a KELER mint központi értéktár megfelel a CSDR helyreállítási tervre, pótlólagos tőkeemelésre és a műveletek és szolgáltatások rendezett felszámolására vagy szerkezetátalakítására vonatkozó előírásainak.

A CSDR előírásai alapján olyan megfelelő helyreállítási tervet kell készíteni, amely biztosítja a kritikus működési folyamatok folytonosságát, beleértve azokat az eseteket is, amikor a napközbeni likviditási- és hitelkockázat a banki jellegű kiegészítő szolgáltatások nyújtásának eredményeként áll elő.

A KELER-nek mint banki jellegű kiegészítő szolgáltatásokat is nyújtó központi értéktárnak a CSDR 59. cikk (2) alapján meg kell felelnie továbbá a hitelintézetekre alkalmazandó bármely jelenleg

vagy jövőben hatályos jogszabálynak is. Ennek keretében a Hpt. előírásai alapján a KELER-nek a likviditását vagy a fizetőképességét (szolvenciát) súlyosan veszélyeztető állapot esetére - rendkívüli állami pénzügyi támogatás igénybevétele nélkül - a pénzügyi helyzetének stabilizálódását is biztosító helyreállítási tervet kell készítenie.

A fenti előírásoknak való megfelelés érdekében a KELER kialakította helyreállítási tervét (3-18 A KELER Helyreállítási terve), mely szabályzat Igazgatósági hatáskörbe tartozik.